

Commentarii in Jeremiae epistulam

93.773 "Αντίγραφον ἐπιστολῆς." Πνεύματι πληροφορηθεὶς ὁ προφήτης, ὡς μέλλουσιν αἰχμάλωτοι γίνεσθαι, κελεύεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας γράψαι τὴν ἐπιστολὴν ἵνα, ὅταν γένωνται αἰχμάλωτοι, ἔχουσιν αὐτὴν ἐφόδιον εἰς τὸ μὴ ἀπατηθῆναι, καὶ προσκυνῆσαι τοῖς τῶν Βαβυλωνίων εἰδώλοις. 93.776 "Ἔως γενεῶν ἑπτά." Ὅτι τὴν γενεὰν ἔνταυθα εἰς δέκα ἔτη ἀριθμεῖ. "Ὁ γὰρ ἄγγελός μου." Δηλονότι καὶ τοῖς ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἄγγελος ἐπαμύνει, ἐφ' ᾧ μὴ πανωλεθρία διαφθαρῆναι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. "Γλῶσσα γὰρ αὐτῶν." Τῶν εἰδώλων, δηλονότι τῶν ψευδοδιδασκάλων ὑπὸ τοῦ τῶν κακῶν τέκτονος διαβόλου εὐτρόχαλος γίνεται ἢ γλῶσσα πρὸς τὸ ψεῦδος. "Αὐτά τε περίχρυσα." Οἱ ψευδοδιδάσκαλοι μόρφωσιν ἔχοντες εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτὴν ἠρημένον. "Ψευδῆ δ' ἐστὶ καὶ οὐ δύναται λαλεῖν." Ὅτι τὸ ψεῦδος ἀλήθειαν οὐ λαλεῖ. "Καὶ ταῖς ἐπὶ τοῦ στέγους πόρνας." Ὅτι στέγος λέγει τὸ πορνεῖον. "Οὗτοι δὲ οὐ διασώζονται ἀπὸ ἰοῦ." Οἱ θεοὶ τῶν ἔθνων· ἀλλ' οὐδὲ οἱ ψευδοδιδάσκαλοι ἀπὸ τοῦ διαβολικοῦ ἰοῦ. "Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς." Κατὰ τῆς τῶν εἰδώλων σαθρότητος, ὅτι ἑαυτοῖς βοηθῆσαι οὐ δύνανται. "Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν." Φησὶν μὲν τῶν εἰδώλων, οὐδὲν δὲ ἦττον τῶν αἰρεσιάρχων, ἢ καὶ τῶν περὶ τὰ γῆινα ἀσχολουμένων, οἱ τῆς διανοίας ὀφθαλμοὶ διαβολικοῦ κονιορτοῦ πλήρεις εἰσιν, εἰς τὸ ἀληθὲς οὐ δυνάμενοι κατιδεῖν ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς εἰσπορευομένων ἐνεργημάτων διαβολικῶν. "Λύχνους καίουσι." Μετὰ τὰ εἶδωλα νόει καὶ τοὺς ἠπατημένους ἐνιδεῖν τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ. Περὶ οὗ γέγραπται· Λύχνος τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου. Ἀλλὰ μὴδὲ προφητικῶ λόγῳ, ὡς λύχνῳ καίοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ. "Μεμελάνωνται." Οἱ εἰδωλόατραι ὅμοιοι ὄντες τοῖς εἰδώλοις. Γέγραπται γὰρ, ὅτι Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά. Καὶ πάντες δὲ οἱ ὑπὸ δαιμόνων ἐνεργούμενοι ἀφεγγές ἔχουσι τῆς ψυχῆς τὸ πρόσωπον, ἀπὸ τοῦ καπνοῦ τοῦ διαβολικοῦ τοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν διασκοτιζόμενοι. "Ἐπὶ τὸ σῶμα." Καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν, φησὶν, καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικόν, τουτέστιν τὸν νοῦν, ἢ καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἡγουμένους ῥαπίζουσι δαίμονες, διὰ τὸ μὴ ποιῆσαι σκέπην τὸν Θεόν. "Ἐν οἷς οὐκ ἔστι πνεῦμα." Μετὰ τὰ εἶδωλα νόει καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐνεργούμενους, Θεοῦ Πνεύματος ἐκτὸς ὄντας. "Οὔτε πτωχῶ." Καὶ τοῦτο δεῖγμα δαιμονικῆς μισανθρωπίας. "Τῶν θυσιῶν αὐτῶν ἀποκαθημένη." Σημειωτέον οὖν, ὡς ἱεράς θυσίας οὐ δεῖ λεχῶ καὶ ἀποκαθημένην ἀπτεσθαι. Τοῦτο γὰρ καὶ ὁ νόμος ἐκέλευσεν. Πρὸς δὲ θεωρίαν, τὰς ἀκαθάρτους ψυχὰς ἱεουργεῖν ἀποκωλύει. "Ὅτι γυναῖκες παρατιθέασιν." Σημειωτέον, ὅτι οὐ δεῖ γυναῖκας ἱεουργεῖν. Πρὸς δὲ διάνοιαν, ὅτι τὰς 93.777 τῶν ἱερέων ψυχὰς οὐκ ἐκλύτους εἶναι δεῖ, ἀλλ' ἀνδρείας καὶ γενικάς. "Ὡν αἱ κεφαλαὶ ἀκάλυπτοί εἰσιν." Οὐκ ἔχουσαι τοῦ σωτηρίου τὴν περικεφαλαίαν. Ἐνεὸν φησὶ τὸ εἶδωλον τὸ ἄφωνον. Βῆλον Δία καὶ Ἑλληνες ἐσεβάσθησαν. "Αἱ δὲ γυναῖκες περιθέμεναι σχοινία." Σχοινία φησὶν τὰ περιζώματα· καλύπτουσαι γὰρ μόνον τὰ τοῦ σώματος ἀσχήμονα, τὰ λοιπὰ παρεγύμνουσαν, προσκαλούμεναι τοὺς ἐραστάς. "Θυμιῶσαι τὰ πίτυρα." Ἀφροδίτη τυχόν, ἢ τινι προαγωγῶ. Ἴσως δὲ καὶ εἰς καθαρὸν τοῦτο ἐποίουν οἱ δυστυχεῖς. "Ὅτι οὐκ ἠξιώται." Ὅτι οὐκ ἠξιώθη Θεοῦ ἐπισκέψεως. – Πῶς γε δὴ μέλλοι τὰ ὑπ' αὐτῶν κατασκευασθέντα εἶναι θεοὶ, ὅτι τὸ ὑπὸ ἄλλου γινόμενον οὐ Θεός. "Γνωσθήσεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἐστὶ ψευδῆ." Ὁ δὲ καὶ γέγονεν διὰ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιφανείας. "Ὡσπερ γὰρ κορώναι." Ἡ κορώνη πτηνὸν ἀκάθαρτον. Ἀκάθαρτοι οὖν εἰσιν οἱ δαίμονες, οὔτε ἐπουράνιοι ὄντες διὰ τὸ ἄτιμοι, οὐ τε ἐπίγειοι, διότι ψευδώνυμοι· καὶ ἄλλως δὲ, ἀπὸ μὲν οὐρανίων ἀψίδων ὑπὸ Θεοῦ ἐξεβλήθησαν, ἀπὸ δὲ τῆς γῆς περιελαύνονται ὑπὸ ἀγίων ἀνθρώπων διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ βοηθείας. Κατὰ δὲ λόγον μυστικὸν καὶ ὁ Σωτὴρ εἰς τὸν σταυρὸν ἀνήλθεν, τὸν ἄερα καθαίρων ἐκ τῆς αὐτῶν

ἀκαθαρσίας· καὶ εἰς τὰ καταχθόνια παραγέγονεν, καταλύων αὐτῶν ἐκεῖ τὴν τυραννίδα. "Ταῦτα δὲ οὔτε ταῖς ἰδέαις." Τὰ εἶδωλα, φησὶν, οὔτε λαμπρά εἰσιν, ὡς ἥλιος καὶ σελήνη· οὔτε δραστικά, ὡς πῦρ καὶ ἄνεμος. Εἰ δὲ ταῖς ἰδέαις καὶ τῇ δυνάμει ἀσυγκρίτως αὐτῶν διαφέροντα οὐκ εἰσὶν θεοὶ, πῶς αὐτὰ νομιστέον εἶναι θεοὺς; "Σημεῖά τε ἐν ἔθνεσι." Διὰ τοῦτο ἴσως καὶ Φαρισαῖοι ἠρώτων τὸν Σωτῆρα, λέγοντες· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν ἀπ' οὐρανοῦ; Ἦρκει δὲ μόνος ὁ ἀστὴρ δεῖξαι τὸν τεχθέντα ὅτι ἐστὶ Θεός· καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ γεγενημένα, ἔδειξεν αὐτοῦ τὴν θεότητα, ὅτε ὁ ἥλιος τὰς ἰδίας συνέστειλεν ἀκτῖνας· καὶ ἡ οὐρανόθεν ἐνεχθεῖσα φωνή, Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός. Ἴδου τοιγαροῦν καὶ τὰ ἐξ οὐρανοῦ σημεῖα. "Προβασκάνιον." Ἑλλήνων οἱ λόγοι προβασκάνια, καὶ κεράμβηλα καλοῦσιν, ἅτινα ἰστώσιν οἱ ἀγροφύλακες πρὸς φόβον ὀρνέων ἢ καὶ ἀνθρώπων· ταῦτα δὲ καὶ μορμολύκεια καλοῦνται. "Αὐτὰ τε ἐξ ὑστέρου βρωθήσονται." Ὑπὸ τοῦ χρόνου δηλονότι. Τοῦ θείου προστάγματος τηροῦντα τοὺς ὄρους. "Κρεῖσσον οὖν ἄνθρωπος δίκαιος." Τὸ κρεῖσσον, οὐ κατὰ σύγκρισιν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ, ἐπαινετὸς παρὰ Θεῶ, οὐκ ἔχων δὲ εἶδωλα, οὐ μόνον αἰσθητὰ, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ ψυχὴν τὰ τῆς ἀμαρτίας εἶδωλα περιφέρων. "Ἔσται γὰρ μακρὰν ἀπὸ ὀνειδισμοῦ." Ὁ γὰρ 93.780 καθαρὸς καὶ πράξει καὶ διανοία, ἐν τῇ τῆς κρίσεως ἡμέρᾳ μετὰ τῶν εὐλογουμένων καὶ οὐ καταρωμένων τὴν δεξιὰν στήσεται στάσιν. Ἀντιβολήσωμεν τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ποδηγὸν ἡμῶν γενέσθαι τὸν τῶν ὄλων Θεόν· ἵνα τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ κατὰ τὴν προφητικὴν πορευόμενοι μελωδίαν, μὴ ἐκκλίνωμεν δεξιὰ ἢ ἀριστερά· ἀλλὰ τὴν βασιλικὴν ὁδὸν ὀδεύσωμεν, τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ἦς ἐπιτυχεῖν ἡμᾶς γένοιτο χάριτι, καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ δόξα, τιμὴ, κράτος σὺν τῷ παναγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.